

7.10.2020

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
HE 139/2020 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI TARTUNTATAUTILAIN VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA

PAM korostaa, että yritysten tasapuolisen kohtelun sekä toiminnan jatkuvuuden ja työpaikkojen turvaamiseksi elinkeinonharjoittajilta edellytettävät toimenpiteet on kuvattava laissa mahdollisimman yksiselitteisesti ja selkeästi. Toimenpiteet eivät saa lisätä yritystoiminnan kohtuutonta hallinnollista taakkaa tai kustannuksia.

Tartuntataudin leviämisen estämiseksi hygieniatoimenpiteet pitää ulottaa asiakas- ja odotustilojen lisäksi työntekijöiden työ- ja taukotiloihin. Ohjeistuksessa on huomioitava myös henkilöstön ja asiakkaiden monikielisyys ja -kulttuurisuus.

PAM pitää hyvänä, että Työterveyslaitos on laatinut yhteistyössä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa ohjeistuksen siivoukseen uuden koronavirustaudin (Covid-19) tartuntojen ehkäisemiseksi. PAM pitää tärkeänä, että palveluntarjoajat noudattavat tätä ohjeistusta.

Ehdotuksen mukaan ehdotettu laki olisi voimassa kesäkuun 2021 loppuun. PAMin toiveena on, että jos koronavirustilanne muuttuu selkeästi parempaan suuntaan, laki poistettaisiin käytöstä aikaisemmin.

Seuraavassa on esitelty tarkemmin PAMin huomioita koronavirustaudin leviämisen estämiseksi 1) elinkeinotoiminnassa ja 2) henkilöliikenteessä ehdotetuista toimenpiteistä, 3) luonnoksen yleisperusteluista sekä 4) työntekijöiden ja asiakkaiden terveysturvallisuudesta. Lopuksi PAM haluaa nostaa esiin palvelualojen työntekijöiden kokemuksia korona-ajasta (lausunnon kohta 5).

1) Elinkeinotoiminta

PAM toteaa, että elinkeinotoimintaa käsittelevässä osiossa (58 §) on tärkeää kuvata mahdollisimman yksiselitteisesti ja selkeästi eri toimialojen elinkeinonharjoittajilta edellytettävät toimenpiteet, jotta elinkeinonharjoittajilla on mahdollisuus noudattaa lakia. Lisäksi toiminnan jatkuvuuden ja työpaikkojen turvaamiseksi toimenpiteet eivät saa olla sellaisia, että ne lisäävät yritystoiminnan kohtuutonta hallinnollista taakkaa tai kustannuksia. Muussa tapauksessa vaarana on, että osa toimijoista lakkauttaa toimintansa eivätkä uudet toimijat kykene nykyisessä tilanteessa täyttämään niiden mahdollisten konkurssien jättämää aukkoa.

Lakiluonnoksessa esitetään, että viranomaisilla olisi oikeus edellytysten täytyessä rajoittaa asiakastilojen käyttöä ja jopa määrätä tiettyjä asiakastiloja suljettavaksi. PAM katsoo, että asiakastilojen käytön rajoittamiseen tai sulkemiseen johtavat toimenpiteet edellyttävät aina huolellista harkintaa, sillä pahimmillaan em. toimenpiteet vaikeuttavat merkittävästi työllistämistä tai pahimmillaan johtavat koko yritystoiminnan päättämiseen.

7.10.2020

Jos viranomaiselle annetaan oikeus tartuntatautilain nojalla kieltää asiakastilojen käyttö kokonaan tai osittain, niin valtion tulee kompensoida tilojen sulkemisesta aiheutuvat kustannukset yrityksille (mm. tukea henkilöstö- ja vuokratuloihin).

2) Henkilöliikenne

PAM haluaa nostaa esiin, että henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet vaikuttavat yksittäisten matkailijoiden lisäksi laajemmin myös matkailualaan ja työllistävyyteen.

PAM painottaa, että toimenpiteiden on oltava oikea-aikaisia ja oikeakestoisia. Lisäksi on tärkeää, että toimenpiteet rajoittavat palvelujen tarjoamista ja elinkeinotoiminnan harjoittamista vain sen verran, kun asiakkaiden ja työntekijöiden terveysturvallisuuden kannalta on tarpeellista.

3) Luonnoksen yleisperustelut

Luonnoksen perusteluissa otetaan kantaa suomalaiseen yritysraenteeseen. PAM haluaa nostaa esiin, että yksittäisistä palvelualoista esimerkiksi matkailuala työllistää noin 142 000 henkilöä. Täten yrityksille suunnitellut tartuntatautilain määräaikaisten säännökset tulevat koskemaan suurta yritysjoukkoa, joiden toiminta eroaa samasta toimialaluokittelusta huolimatta merkittävästi maantieteellisen sijaintinsa, sesonkiluonteisuutensa sekä erikoistuneisuutensa mukaan.

Reilun kilpailun edistämiseksi on tärkeää, että kunnat ja aluehallintoviranomaiset tulevat kohteilemaan säännösten soveltamiseen liittyvien päätösten kohdalla yksittäisiä yrityksiä tasapuolisesti.

4) Työntekijöiden ja asiakkaiden terveysturvallisuus

PAM korostaa, että poikkeusaikana on erityisen tärkeää huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja riittävästä perehdyttämisestä sekä suojella heitä ja asiakkaita esimerkiksi pisaratartunnalta sekä mahdollisilta fyysisiltä uhilta. PAM korostaa, että työnantajalla on vastuu työntekijöiden työsuojelusta ja työturvallisuudesta. Asiakaskohtaamisiin tarkoitettujen ohjeiden lisäksi työnantajien on aina noudatettava työntekijöiden suojelemiseksi annettuja ohjeita.

PAM painottaa, että tartuntataudin leviämisen estämiseksi hygieniatoimenpiteet pitää ulottaa asiakas- ja odotustilojen lisäksi työntekijöiden työ- ja taukotiloihin.

PAM korostaa, että työnantajien on tarjottava työntekijöilleen riittävät mahdollisuudet käsien pesuun ja desinfiointiin sekä riittävät toimintaohjeet tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Tarvittaessa ohjeissa on huomioitava henkilöstön monikielisyys ja -kulttuurisuus.

5) Palvelualojen työntekijöiden kokemuksia korona-ajasta

PAMin heinäkuussa 2020 tekemän jäsenkyselyn (n = 738) mukaan monet ovat joutuneet tinkimään kulutuksestaan koronan seurauksena. Vastaajista 38 prosenttia kertoi joutuneensa tinkimään ruoasta. Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluiden työntekijöiden kohdalla ruoasta tinkineiden osuus nousi peräti 56 prosenttiin. Lisäksi etenkin nuoret työntekijät kertoivat joutuneensa hakemaan toimeentulotukea.

7.10.2020

Yksittäisistä työntekijäryhmistä ravintola-alan työntekijät ovat joutuneet tinkimään muita työntekijäryhmiä useammin ruoan lisäksi harrastuksista sekä erilaisista hankinnoista.

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluiden työntekijöille suunnatun kyselyn mukaan noin puolet vastaajista kertoi taloustilanteensa olevan nyt huonompi kuin vuoden alussa. Yksittäisistä työntekijäryhmistä eniten työttömyyttä pelkäsivät henkilöstöravintoloiden työntekijät, majoitustyöntekijät sekä muiden matkailu- tai vapaa-ajanpalveluiden työntekijät. PAMin syyskuussa 2020 toteuttamaan verkkokyselyyn vastasi yhteensä 4335 vastaajaa.

Lisäksi PAM on toteuttanut elokuussa 2020 kyselyn kaupan alan esimiehille (n = 1039). Tulosten mukaan osa vastaajista koki työnantajan ohjeistuksen epäselväksi ja ristiriitaiseksi viranomaisten antamien ohjeiden kanssa. Lisäksi joitakin työnantajia kritisoitiin kyselyssä siitä, ettei henkilöstölle tarjottu riittävää suojaruustusta töiden tekemiseen tai riittäviä mahdollisuuksia hygieniaohteiden noudattamiseen. Tällaisissa työpaikoissa työntekijät olivat joutuneet itse ostamaan esimerkiksi käsidesit tai he eivät voineet noudattaa esimerkiksi käsien pesuun liittyviä hygieniaohteita yksityiskäytön vuoksi. Vaikka Esimiesbarometri kohdistettiin vain kaupan alan esimiehille, on hyvin todennäköistä, että matkailu- ja ravintola-alalla työskentelevillä on samankaltaisia kokemuksia.

Lisäksi PAM painottaa, että koronatartuntojen estämiseksi on tärkeää, että palvelualoilla huomioidaan kaikki asiakasryhmät. PAMin elokuussa 2020 tekemän kyselyn mukaan esimerkiksi kaupan alalla on käynyt ilmi, etteivät kaikki asiakkaat ole ymmärtänyt puutteellisen kielentaitonsa vuoksi vain suomeksi annettuja hygieniaohteita. Tästä syystä onkin hyvin todennäköistä, ettei kaikissa yrityksissä eikä kaikilla alueilla pelkästään suomen- ja ruotsinkielinen asiakkaille kohdistettu ohjeistus ole riittävä.

Helsingissä 7.10.2020

PALVELUALOJEN AMMATTILIITTO PAM ry
Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:
Katri Jakosuo
elinkeinopoliittinen asiantuntija
puh. 044 750 4529
katri.jakosuo@pam.fi

Merja Vihersalo
työympäristöasiantuntija
puh. 040 532 4319
merja.vihersalo@pam.fi